Faglige og politiske mål

2004 – 2008

arbeid og fritid

- en menneskerett

HK

Innhold

Utfordringer 4

Visjon 6

Organisasjonsidé 6

En sikker og god lønnsutvikling 8

Et arbeidsliv med like muligheter for kvinner og menn 10

HKs medlemmer skal ha
større muligheter i framtidas arbeidsliv 12

HKs medlemmer og e-handel 14

HKs medlemmer skal ha
større innflytelse og gode arbeidsvilkår 16

HKs medlemmer skal ha
et arbeidsmiljø som gir trygghet og god helse 18

HKs medlemmer skal ha
arbeidstider og arbeidsvilkår som gir rom for et sosialt liv 20

Skole- og utdanningspolitikk 22

Samfunnsutvikling og næringspolitikk 24

Pensjonspolitikk 26

Internasjonalt arbeid 28

Et flerkulturelt samfunn 30

Fagbevegelsen verden over utfordres av sterke politiske og økonomiske krefter som ønsker å redusere fagbevegelsens innflytelse over faglige rettigheter, politiske og økonomiske spørsmål. Et dominerende trekk i den internasjonale og nasjonale utviklingen er at kapital og makt samles på stadig færre hender, ofte på tvers av landegrensene, og at det øves politisk og økonomisk press for å få gjennomslag for omstillinger og fleksibilitet som har omfattende konsekvenser for fagbevegelsen og samfunnet som helhet.

Stilt overfor denne utfordringen skal vi øke vår innflytelse gjennom et større faglig og politisk engasjement og gjennom å øke oppslutningen om vårt forbund. Vårt viktigste redskap for innflytelse er og vil være kollektivavtalene. Gjennom kollektivavtalene deponerer våre medlemmer sine individuelle rettigheter i fellesskap, og bruker fellesskapets styrke til å arbeide for sine interesser på arbeidsplassene. Fellesskapets styrke hviler på at våre medlemmer bidrar med sine oppfatninger og sin individuelle styrke for å vinne flere rettigheter. Oppslutningen om kollektivavtalene er også av avgjørende betydning for vår innflytelse over utviklingen av samfunnet på andre områder.

Vi ønsker å øve sterkere innflytelse på samfunnsutviklingen for å forsvare og bære videre fagbevegelsens og arbeiderbevegelsens ideer om et solidarisk og rettferdig samfunn. Vårt aktive og synlige engasjement i samfunnet er nødvendig for sikre en demokratisk utvikling og en mer rettferdig fordeling av verdiskapingen i vårt samfunn som helhet. For å få gjennomslag for våre målsettinger må vi samarbeide med de politiske partier og politiske bevegelser det er naturlig å samarbeide med. Medlemmer og tillitsvalgte oppfordres til å engasjere seg.

I forlengelsen av vårt nasjonale arbeid skal vi også ta aktivt del i fagbevegelsens internasjonale arbeid. Utviklingen av internasjonale konserner gir muligheter for å utvikle faglig og politisk samarbeid over landegrensene. Aktiv deltakelse i internasjonale faglige sammenslutninger gir oss mulighet til å støtte fagorganiserte i alle deler av verden i kampen for faglige og demokratiske rettigheter.

Internasjonal solidaritet har vært, er og vil fortsatt være en viktig del av vårt arbeid gjennom LO, Norsk Folkehjelp og de organisasjoner vi er tilsluttet internasjonalt.

Vårt faglige og politiske arbeid skal forankres i hele vår organisasjon. Dette for å synliggjøre at fagbevegelsen også i framtida skal være en positiv aktør og pådriver for en rettferdig fordeling og demokratisk samfunnsutvikling i nasjonal og internasjonal sammenheng.

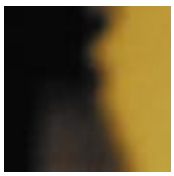

Visjon

Handel og Kontor skal være en framtidsrettet pådriver for et rettferdig samfunn og et arbeidsliv som setter mennesket i fokus både nasjonalt og internasjonalt.

Organisasjonsidé

Handel og Kontor skal være en framtidsrettet pådriver for et rettferdig samfunn.

Medlemmene skal sikres trygghet for arbeid og bedre lønns- og arbeidsvilkår, gjennom aktiv deltakelse, service og medlemsnærhet.

En sikker og god lønnsutvikling

Våre medlemmer skal ha uttelling av verdiskapingen i bedriftene. Vi vil arbeide aktivt for å videreføre den solidariske lønnspolitikken vi har ført, for å oppnå bedre resultater for våre medlemmer samlet. Handel og Kontor må arbeide for at den femte ferieuka med 12 prosent i feriepenger følger HK-medlemskapet i tariffbundne bedrifter.

Stillingsvurderte lønnssystem i alle våre overenskomster vil bidra til at våre medlemmer blir innplassert i lønnsklasser i forhold til arbeidsoppgaver. Realkompetanse skal gi lik lønnsmessig uttelling som tilsvarende formell kompetanse.

Garantiordningene må forbedres og utvikles for fortsatt å være et virkemiddel for å sikre de lavest lønte en lønnsutvikling.

Gjennomsnittslønna for lavlønnsgrupper økes til gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Avstanden mellom lønnssatsene i våre overenskomster må ikke bli urimelig stor.

For å øke statusen til de yrkesgrupper vi organiserer, skal det arbeides for særskilte tillegg for de som har fagbrev. Dette vil motivere flere til å ta fagbrev gjennom skole og lærlingeplass eller gjennom praksiskandidatordningen i Lov om opplæring (opplæringsloven).

Tillitsvalgte må settes bedre i stand til å bruke avtaleverket. Muligheten og viljen til å bruke den lokale forhandlingsretten må utvikles for å styrke klubbene og øke innflytelsen på arbeidsplassene. I mange situasjoner oppleves det at det gis lite rom og aksept for tillitsvalgtes arbeid fra arbeidsgiversiden. Disse holdningene må motarbeides slik at tillitsvalgte aktivt kan bruke avtaleverket. Lokale særavtaler skal utformes og gjennomføres i samarbeid med de involverte parter.

Vi ønsker primært forbundsvise oppgjør, men i viktige saker er det nødvendig med samordning for å få gjennomslag for saker som er av betydning for hele fagbevegelsen.

Mål for landsmøteperioden:

- Få stillingsvurderte lønnssystemer inn i flest mulig overenskomster
- Realkompetanse skal gi lønnsmessig uttelling tilsvarende formell kompetanse
- Øke gjennomsnittslønna for lavlønnsgrupper opp mot gjennomsnittlig industriarbeiderlønn
- Få avtalebestemmelser om lokal forhandlingsrett med kampmidler
- Sikre, etablere og videreutvikle garantilønnsordninger
- Særskilte tillegg for alle med fagbrev
- Handel og Kontor må jobbe for at framforhandlede tariffytelser kun skal gjelde for organiserte
- Arbeide for å få bestemmelser om tilgang til lønnsopplysninger for uorganiserte inn i tariffavtalen.

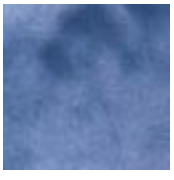

Et arbeidsliv med like muligheter for kvinner og menn

Fortsatt er arbeidsmarkedet i Norge tilpasset menn og derved fremdeles kjønnsdelt. Kvinner har i langt større grad enn menn deltidsstillinger med de konsekvenser det har for framtidig pensjon og muligheten til å påvirke egen arbeidssituasjon. Vi ser også at arbeidslivet i stor grad er slik at menn lettere oppnår posisjoner enn kvinner og ansatte med annen etnisk bakgrunn. Vi ønsker like vilkår for alle, uansett etnisk bakgrunn, kjønn, alder og tro.

Arbeidsgivernes rekrutteringspolitikk har feilet når det gjelder å rekruttere kvinner og minoriteter til høyere og ledende stillinger.

Vi vil gå inn for å fjerne kravet om å arbeide minimum 12 timer per uke for å få utbetalt tillegg for ubekvem arbeidstid. Så lenge dette stengselet for å oppnå UB-tillegg finnes, vil spesielt kvinner og yngre arbeidstakere være blant taperne i dagens arbeidsliv. Det er sam-

tidig viktig å slåss for normalarbeidsdagen og en styrking av UB-tillegget.

Arbeidet med å begrense bruken av deltidsstillinger må prioriteres. Oppdeling av stillinger tjener bare arbeidsgiver som på denne måten skaffer seg økt fleksibilitet og lavere overtidskostnader. Fortrinnsretten til å utvide deltidsstillinger når det er anledning til det, må i større grad benyttes. En videre oppdeling av stillinger må ikke skje, og vi må gjøre oss store anstrengelser for å hindre dette.

Kontantstøtten må fjernes. Den er i mange situasjoner et hinder for at kvinner går ut i arbeidslivet. Vi må i stedet arbeide for at barnehager og skolefritidsordninger skal bli gratis for alle.

Kravet er at alle skal ha like gode muligheter på arbeidsmarkedet. Kvinner og menn må få mulighet til å velge yrke etter evne og lyst, ikke etter tradisjonelt kjønnsrollemønster.

Seksuell trakassering er forbudt og et alvorlig angrep på enkeltmenneskets integritet. Det er viktig at arbeidstakere som har kommet i en slik situasjon får full støtte og at den eller de som utsetter andre for seksuell trakassering, konfronteres med dette.

HK vil i sitt arbeid med skolering av tillitsvalgte øke satsningen innen disse områdene:

Mål for landsmøteperioden:

- Likestillingsavtaler i de bedriftene vi har tariffavtale med
- Bestemmelser om ansettelsesråd i overenskomstene
- Arbeide for å styrke Likestillingsloven i forhold til likelønn med sanksjonsmuligheter
- Fødsels- og adopsjonspenger skal beregnes ut fra permisjonstakers arbeidstid
- En selvstendig tariffestet rett til lønnet permisjon i 4 uker for far i forbindelse med fødsel og adopsjon
- Fjern kontantstøtten og gi gratis barnehageplass og skolefritidsordning

Handel og Kontors medlemmer skal ha større muligheter i framtidas arbeidsliv

En arbeidsplass som gir trygghet for arbeid og inntekt er på kort og lang sikt det aller viktigste for arbeidstakerne. Arbeidslivet er preget av vedvarende omstillinger med det resultat at arbeidsoppgaver endres og erstattes av nye. Mange av de varer og tjenester som vil bli produsert i framtida har ikke sett dagens lys. Dagens teknologibaserte løsninger vil utvikle seg i et rivende tempo, og grunnlaget vil legges for nye. For å møte denne utviklingen må våre medlemmer få rettigheter knyttet til kompetanseutvikling på arbeidsplassen og i samfunnet.

Evnen til å møte omstillinger på en aktiv måte er en forutsetning for å trygge arbeid og inntekt, og vi skal medvirke til at våre medlemmer får et godt grunnlag for å møte de omstillinger som kommer. Vår rett og mulighet for etter- og videreutdanning er viktig for å stå bedre rustet til å møte framtidas utfordringer. Spesielt må det åpnes muligheter for de som har lav grunnutdanning til nye muligheter for etter- og videreutdanning. Samtidig er det også viktig at de med lengre utdanning får muligheter til å tilegne seg ny kunnskap.

Hovedavtalene gir rett til å kartlegge den kompetanse som allerede er i bedriftene og til å se på behovene i framtida. Denne retten må utnyttes bedre for å heve det generelle kunnskapsnivå som kreves for å møte framtida.

Vi har et spesielt ansvar i å skape en større forståelse og motivasjon for at våre medlemmer utnytter de muligheter som åpner seg gjennom etter- og videreutdanningsreformer.

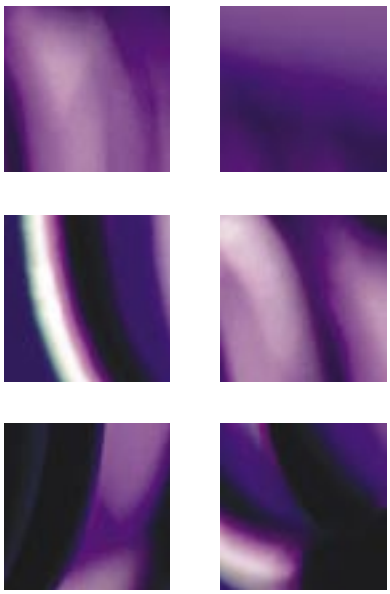

Mål for landsmøteperioden:

- Utvikle lærlingeordningen til å omfatte flere fag
- Ordningen med praksiskandidater i Lov om opplæring (opplæringsloven) må videreføres
- Gjennomføre kompetansekartlegging etter hovedavtalenes bestemmelser i bedriftene
- Tariffestet rett til å bruke 10 prosent av arbeidstida til utdanning uten lønnstap
- Etablere utdanningsfond på overenskomstnivå som gir medlemmene muligheter for etter- og videreutdanning
- En studiefinansiering som gjør at retten til etter- og videreutdanning blir reell
- Arbeide for hovedavtalebestemmelser som sikrer retten til kurs for nye tillitsvalgte når tariffavtale er opprettet
- Tariffeste et utdanningsråd i bedriften hvor begge parter er likeverdig representert
- Arbeide for at etter- og videreutdanningsreformen følges opp i bedriftene
- Etablering av et system for dokumentasjon av realkompetanse som gir grunnlag for videreutdanning

Handel og Kontors medlemmer og e-handel

De siste årene har elektronisk handel beveget seg fra visjoner til praktisk realitet. I den første fasen slo mye feil, ikke minst fordi e-handelen ble drevet fram av teknologi og spekulasjon, og med svært dårlig forankring i varehandel og tjenesteyting.

Nå er situasjonen en helt annen. De store aktørene som kjenner varehandel, lagerhold, distribusjon og kundebehandling har tatt over, og vi ser at stadig mer handel med varer og tjenester skjer i form av nettbaserte løsninger.

Den største veksten innen e-handel har kommet innen reiseliv, der både tradisjonelle reisebyråer og store flyselskaper blir utfordret av selskaper som baserer seg på salg av reiser over internett. Men også innen bok- og musikkhandel har utviklingen kommet raskt. I bokhandelen er det fortsatt mest tradisjonelle bøker som selges over nettet, men innen musikkhandelen er det direkte nedlasting av musikk som utfordrer de tradisjonelle distribusjonsleddene i bransjen. I tiden som kommer er det knapt noen del av samfunnsøkonomien som vil være upåvirket av e-handelen. Det vil gjelde alt fra offentlige innkjøp til outsourcing av administrative oppgaver.

Det at nettbasert handel og tjenesteyting i prinsippet pågår døgnet rundt, hver dag, hele året vil legge press også på tradisjonell handel

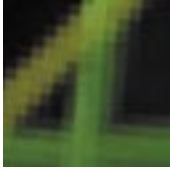

og tjeneste, med fare for å undergrave rettigheter og arbeidsvilkår. Det blir viktig for forbundet å forsvare de rettigheter og posisjoner fagbevegelsen har oppnådd.

Nettbaserte tjenester kan i prinsippet legges hvor som helst i verden. Dette skjerper behovet for internasjonalt faglig samarbeid og solidaritet. Og det understreker behovet for å føre en kontinuerlig kamp for å beholde arbeidsplasser.

Overgang til e-handel vil kunne få store konsekvenser for de ansattes roller, arbeidsoppgaver, krav til kompetanse, tilknytning til fagområder og bedrifter.

E-handel vil bety at en del jobber forsvinner, at mange jobber får nytt innhold og at det oppstår mange nye typer jobber og oppgaver.

Det er verken hensiktsmessig eller meningsfullt å forsøke å bekjempe den nye teknologien. Men det er viktig å være i forkant med å forstå rekkeviddene av den, mulighetene, farene og problemene. Ny teknologi kan brukes til større grad av utnytting av den enkelte, mer overvåking, mer stress og mer fremmedgjøring. Men den kan også brukes til å redusere unødvendig slit, redusere arbeidsmengden, frigjøre tid til mer kreative arbeidsoppgaver og høyere kompetanse.

Mål for landsmøteperioden

- Øke forbundets og klubbenes kompetanse på e-handel og elektronisk tjenesteyting
- Styrke medlemmenes innflytelse på innføring av e-handel på egen arbeidsplass
- Aktivisere lov- og avtaleverket i forhold til e-handel, for gjennom det å styrke forbundet som part i den prosessen som pågår
- Bidra til opprettelsen av offentlige forskningsprosjekter som gir innsyn i hvilke endringer e-handelen betyr for arbeidsplassene, kompetansebehovene og bedriftsorganisasjonen
- Styrke erfaringsutvekslingen i forbundet omkring e-handel slik at medlemmene i større grad kan lære av hverandre
- Kjempe for at den effektiviseringen som e-handelen måtte føre til også kommer de ansatte til gode
- Kjempe for at arbeidsplasser som forsvinner, erstattes av nye med bedre innhold og vilkår
- Styrke etter- og videreutdanning slik at våre medlemmer ikke bare kan henge med i den teknologiske utviklingen, men også få økt kompetanse i å utnytte den
- Arbeide for at hensynet til mennesket veier tyngst også i det teknologibaserte «nye» arbeidslivet

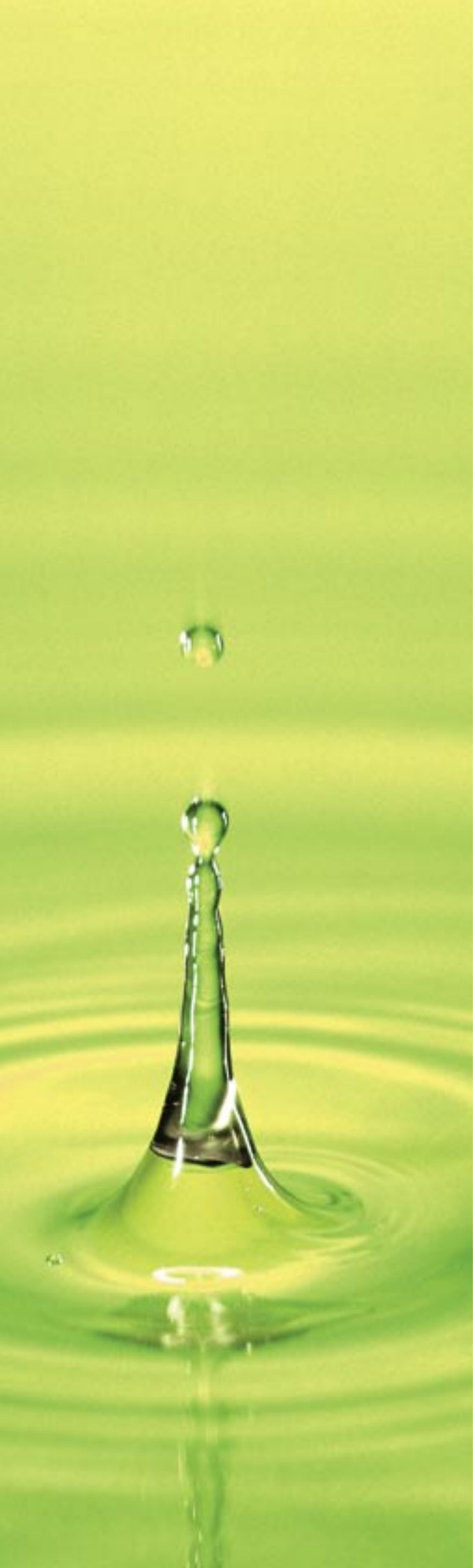

Handel og Kontors medlemmer skal ha større innflytelse og gode arbeidsvilkår

Arbeidstakernes innflytelse i bedriftene må sikres gjennom avtaleverket, lovverket og representasjon i styrende organer. Samtidig er det slik at våre medlemmer har mulighet for medvirkning og innflytelse gjennom egne kunnskaper. Dette er positivt for våre medlemmer og for arbeidsgiverne. Gjennom å forene individuelle interesser og mulighet for påvirkning gjennom fellesskapet vil vi arbeide for å øke våre medlemmers innflytelse i bedriftene. Vi må sette nye arbeidstakergruppers problemer på dagsorden slik at HK også for disse framstår som en attraktiv organisasjon

Endringer i bedriftenes eierstruktur og omorganiseringer kan være nødvendig, men må forenes med våre medlemmers behov for en trygg og god arbeidsplass. Derfor må våre medlemmers innflytelse sikres under slike omstillinger.

Etablering av konsern og internasjonalisering av bedriftene krever at det faglige arbeidet kommer inn i former og får rettigheter som sikrer en reell innflytelse på selskapenes virksomhet, også i forhold til konsernenes styrende organer.

Franchisevirksomhet og forskjellige former for kjededrift er stadig mer vanlig, også over landegrensene. Slike driftsformer innebærer ofte at tillitsvalgte ikke får ta del i de prosesser som ligger i forkant av viktige beslutninger og vedtak. Konsernklubber som represente-

rer våre medlemmer i selskapseide, så vel som franchisedrevne avdelinger, må opprettes, samt sikres reell innflytelse og forhandlingsrett. Vi vil arbeide for tariffbestemmelser og lovendringer nasjonalt og internasjonalt som regulerer dette forholdet.

Flere spesialiserte bransjeoverenskomster kan åpne for skreddersydde avtaleløsninger innenfor de muligheter som finnes i den enkelte bransje, nasjonalt og internasjonalt.

Bedriftene tilbyr stadig oftere andel av verdiskaping og innflytelse gjennom overskuddsdeling, bonusordninger og aksjetildeling. I forlengelsen av dette blir også arbeidstakerne selv invitert til å gå inn med kapital og foreta aksjekjøp. I noen situasjoner kan dette bidra til økt innflytelse som også bør utnyttes av våre medlemmer. Dette skal ikke svekke eller erstatte vårt arbeid for at innflytelsen skal sikres gjennom lov- og avtaleverket.

Ansatte i kjøpesentrene er organisert i forskjellige LO-forbund, og det er ikke etablert organisasjonsformer som kan samordne interessene. Som et tiltak for å øke vår innflytelse i kjøpesentrene vil vi arbeide for å etablere LO-utvalg hvor alle aktuelle LO- forbund er representert. HK må arbeide for at senterledelsen og senterets LO-utvalg er reelle forhandlingsparter i bestemmelser om senterets åpningstid.

Mål for landsmøteperioden:

- Alle ansatte gis stemmerett ved valg til bedriftenes styrende organer
- Avtalefeste og lovregulere ansattes medbestemmelsesrett i kjøpesenter, kommisjonærvirksomhet, franchiseforetak og andre driftsformer
- Inngå avtaler om konsernfaglig samarbeid
- Utvikle flere spesialiserte bransjeoverenskomster
- Etablere LO-utvalg på kjøpesentrene
- Opprettelse av paraplyorganisasjon for alle LO organiserte på tvers av bedriften og organisasjonene
- Utvide/opprette overenskomster for arbeidstakere i ledende stillinger
- Arbeide for å få avtalefestet samarbeidskurs for tillitsvalgte og ledere i alle overenskomster
- Arbeide for å styrke sanksjonsmulighetene for brudd på informasjonsplikten
- Tariffavtalens stilling i forbindelse med virksomhetsoverdragelse og omorganisering må sikres gjennom lovgivningen
- Arbeide for at hovedavtalebestemmelser for konserntillitsvalgte gir forhandlingsrett på konsernnivå

Handel og Kontors medlemmer skal ha et arbeidsmiljø som gir trygghet og god helse

Hard konkurranse og omfattende rasjonalisering legger stort press på arbeidsmiljøet i privat og offentlig sektor. Omstillinger i kjølvannet av dette gir ofte store psykiske og fysiske belastninger, i tillegg til at det kan føre til arbeidsledighet.

Vi må gjennom vårt arbeid ha en klar front mot alle former for mobbing, diskriminering og seksuell trakassering. Tiltak for å forebygge og hindre dette på arbeidsplassene kan være å utvikle bestemmelser i arbeidsreglement eller etablere avtaler hvor partene forpliktes til aktiv opptreden når slikt skjer.

HK må både politisk og gjennom avtaleverk arbeide for å ivareta et arbeidsliv med plass til alle. Omstilling og effektivisering i form av ny teknologisk utvikling må tilrettelegges slik at de ansatte ikke utsettes for utheldige fysiske og psykiske belastinger.

Erfaring og sosial kompetanse i et hektisk arbeidsmiljø er også viktig. Samfunnsøkonomisk er vi nødt til å tenke langsiktig. Utviklingen med å gjøre store grupper ressurssterke arbeidstakere til tapere i arbeidslivet kan ikke fortsette.

Ansatte i handels- og servicenæringen er ofte utsatt for ran med et sterkt innslag av vold. Gjennom Handelens sikkerhetsutvalg vil forbundet arbeide aktivt for at våre medlemmer får bedre sikringstiltak. Fysiske sikringstiltak på arbeidsplassen og andre forebyggende tiltak er nødvendig for å forhindre ran. I tillegg må ansatte og ledelse gjennomgå kurs med innlagte øvelser som kan gjøre ansatte forberedt på å takle slike situasjoner. For de som blir utsatt for ran, er det viktig at det gis et godt ettervern for å mestre vansker som de svært ofte møter i etterkant.

Det kreves innsikt for å etablere et godt arbeidsmiljø, hvor våre medlemmers helse, miljø og sikkerhet blir satt i fokus og ivaretatt. Et virkemiddel i denne sammenhengen er å lovfeste bedriftshelsetjeneste for alle. En aktiv innsats for å få valgt og skolert verneombud er også nødvendig. Vi vil arbeide for at arbeidsmiljøkurs skal være obligatorisk for alle verneombud, og at det i varehandelen etableres ordninger med regionale verneombud og senterverneombud.

Vi vil arbeide aktivt for å forsvare og forbedre arbeidsmiljøloven på områder hvor det mangler lovregulering.

Vi vil arbeide aktivt for at tilbakemeldingene og innspillene i LOs debatter blir en del av LOs framtidige strategier og krav i forbindelse med revidering av tariffavtaler og fornyelse av lover og regler til beste for arbeidstakerne.

Ved anvendelse av fjernarbeid må de ansattes lønns- og arbeidsvilkår og innflytelse sikres gjennom gode avtaler og lovbestemmelser. Bestemmelsene må ivareta arbeidsmiljøet, utviklings- og avansementsmuligheter, dekning

av kostnader og sikre tilhørighet til arbeidsplassen. Dette må tilpasses den enkeltes, øvrige ansattes og virksomhetens behov.

Det er viktig at fjernarbeidere ikke taper noe i bedriften, men har samme mulighet til opprykk, utviklingsmuligheter og etter- og videreutdanning. Isolasjon uten sosial kontakt med kolleger må hindres, medinnflytelse i bedriften må sikres. Alle kostnader knyttet til fjernarbeid skal arbeidsgiver betale.

Mål for landsmøteperioden:

- Medvirke til at det inngås bedriftsavtaler for utvikling et godt arbeidsmiljø
- Arbeide aktivt mot enhver form for mobbing, diskriminering og seksuell trakassering i arbeidslivet
- Arbeide for at arbeidsgiverne tar ansvaret for forebyggende tiltak mot ran og vold, og pålegge bedriftene å sørge for en sikker transport av penger, etablere fysiske sikringstiltak og etablere et godt ettervern
- Arbeide for lovfestet bedriftshelsetjeneste for alle
- Arbeide for at Arbeidstilsynet får stillinger øremerket servicesektoren
- Arbeide for en styrking av opplæringen av verneombudene med et lovfestet oppfølgingskurs og ordninger med senterverneombud og regionale verneombud i servicenæringen
- Det skal lovfestes at ingen arbeidstakere knyttet til utsalgssteder skal være alene på jobb
- Alt fjernarbeid skal baseres på frivillighet fra arbeidstakeren og arbeidstakeren skal ha rett til å komme tilbake til sin faste arbeidsplass
- Fjernarbeid skal organiseres slik at normalarbeidsdagen ikke utvides. Fritid og arbeidstid må skilles klart fra hverandre
- Arbeide for en lovbestemt ordning som sikrer oppsagte arbeidstakere bedre økonomisk kompensasjon fra virksomheten
- Arbeide for at alle ansatte gis god og variert opplæring slik at de kan utføre flere typer arbeidsoppgaver
- HK må arbeide aktivt for at slitasjeskader som fører til uføretrygd, må komme inn under yrkesskader
- Arbeide for å skolere tillitsvalgte og bedriftsledere i forhold til å forebygge mobbing, diskriminering og seksuell trakassering i arbeidslivet
- Arbeide for lavere egenbetaling i helsevesenet, både når det gjelder helsetjenester, medisin og tannbehandling
- HK vil arbeide for at alle bedrifter inngår IA-avtale. Avtalen må være forankret blant bedriftens ansatte og ledelse

Handel og Kontors medlemmer skal ha arbeidstider og arbeidsvilkår som gir rom for et sosialt liv

Våre medlemmer skal ha arbeidstidsordninger som gir rom for et samfunnsengasjement med et fullverdig familieliv og en normal deltakelse i sosiale, kulturelle og politiske aktiviteter. Ved ufrivillig reduksjon av arbeidstid betales dagpenger for de timer en har mistet uansett stillingsprosent.

Vi vil arbeide for å forsvare at våre medlemmer skal ha en akseptabel daglig arbeidstid, og at normalarbeidsdagen fortsatt defineres mellom klokken 07.00 - 17.00 mandag til fredag. Arbeidstid utover dette defineres som ubekvem og skal kompenseres med ekstra tillegg.

Utstrakt bruk og spekulasjoner i bruken av deltidsansettelser, spesielt i handels- og servicenæringen skaper utbredt misnøye. Deltidsansatte har reduserte muligheter når det gjelder karriere, avansementsmuligheter og kompetanseutvikling. I tillegg er deltidsansatte også blant taperne når det gjelder å opparbeide rettigheter til sykepenger, dagpenger og pensjonsrettigheter. Vi vil arbeide for å begrense spekulasjoner i bruken av deltidsansettelser, for eksempel ved bruk av ansettelseskontrakter på under 12 timer. Fortrinnsretten må aktivt brukes for at våre medlemmer skal få en arbeidstid å leve med og et inntektsgrunnlag å leve av.

UB tilleggene er det mest effektive virkemiddel vi har for å begrense åpningstiden i vare-

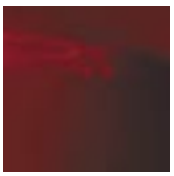

handelen. Derfor må ubekvemstilleggene (UB) opprettholdes og styrkes.
Flertallet av de som arbeider deltid er kvinner. Mange av dem ønsker en slik arbeidstid for å ha muligheter til å kombinere yrkesaktivitet med familieliv og sosiale aktiviteter. I et langsiktig perspektiv og i et likestillingsperspektiv må det arbeides for en ytterligere reduksjon i arbeidstiden som gjør det mulig å kombinere fullt arbeid og et aktivt sosialt liv. Det forutsettes at arbeidstidsreduksjonene skjer med full lønnskompensasjon. Målsettingen skal være at det gis mulighet til fleksibilitet knyttet til den enkeltes livsfasesituasjon.

Den langsiktige målsettingen må være at arbeidstidsreduksjonene gir muligheter for 30 timers uke med 6 timers arbeidsdag og lavere pensjonsalder.

Opphevelsen av åpningstidsloven har ført til store utvidelser av åpningstidene i handelsnæringen. Situasjonen er at våre medlemmer blitt tvunget til å imøtekomme kravet om fleksibilitet i større omfang enn andre yrkesgrupper. I denne sammenhengen ser vi at arbeidsgiver spekulerer i muligheten for å bruke unntaksbestemmelsene. Det er derfor nødvendig å arbeide for at disse reglene blir strengere.

Mål for landsmøteperioden:

- Forsvare normalarbeidsdagen 07.00 - 17.00 i alle overenskomster
- Arbeide for reduksjon i arbeidstiden
- Arbeide for å fjerne 12-timersgrensen for ubekvemstillegg
- Arbeide for aktiv bruk av fortrinnsretten
- Styrke UB-bestemmelsene spesielt etter kl. 21.00 på hverdager og kl. 18.00 på dag før helligdager
- Arbeide for at det lages forskrift til arbeidsmiljølovens § 42 om nattarbeid
- Forsvare våre medlemmers rett til et sosialt liv, ved å begrense åpningstidene, og forsterke unntaksbestemmelsene
- Arbeide mot at søn- og helligdager og offentlige høytidsdager gjøres om til arbeidsdager
- Arbeide for forbud mot å ha åpent de tre siste søndagene før jul
- Videreutvikle ordninger som sikrer lønnskompensasjon for arbeid utover normalarbeidsdagen
- Arbeide for at alle overenskomster pålegger arbeidsgiver å utbetale full lønn under sykdom for det tidsrom sykepenger ytes fra Folketrygden
- Den 5. ferieuke må kun gjelde for de fagorganiserte med tariffavtale
- HK krever at arbeidsdagen skal være sammenhengende
- Heltid en rettighet, deltid en mulighet

Mål for landsmøteperioden:

- Gratis skolebøker og materiell til og med videregående skoles nivå
- At undervisning om arbeidslivet blir obligatorisk
- Å bedre studiefinansieringen for heltids- og deltidsstudenter
- For studenter som gjennomfører studiet innenfor normerte rammer, omgjøres studielånet til stipend
- At det bygges flere og billigere studentboliger
- HK viderefører lærlingeprosjekter i alle regioner
- Enhetlig offentlig skole og gratis skolefritidsordning
- Studieretning salg og service skal revideres fortløpende i takt med endringer i arbeidslivet

Skole og utdanningspolitikk

For fagbevegelsen er lik rett og mulighet til utdanning gjennom et helhetlig offentlig utdanningssystem et grunnleggende krav. Alle skal ha tilgang til utdanning for å utvikle sine evner og for å være med på å påvirke samfunnslivet. For å virkeliggjøre dette er det nødvendig at skole- og utdanningssystemet tilføres økte ressurser. Skolebøker og annet materiell må være gratis til og med videregående skoles nivå.

For at mulighetene skal være like for alle er det viktig at det er det offentlige som styrer skole- og utdanningspolitikken. Enhetsskolen i Norge er en del av vår kulturarv og gir oss et felles demokratisk verdigrunnlag. Skolen skal være en heldagsskole for alle. Den skal gi kunnskap om arbeidslivet, dets historie, arbeidslivets parter og aktuelle lover og avtaler.

HK vil arbeide for at alle skal ha like muligheter til utdanning. Dette kan gjøres gjennom en forbedring av låneordninger og høyning av stipendieandeler. Det bygges flere studentboliger til priser studentene kan betale.

Samfunnsutvikling og næringspolitikk

Målsettingen med en aktiv næringspolitikk må være å sikre full sysselsetting samt å bevare hovedtrekkene i dagens bosettingsmønster. Fagbevegelsen må reise krav om reguleringer som hindrer nedleggelse av lønnsomme arbeidsplasser, utstrakt kapitaleksport og at kapitaleierne tar ut store gevinster gjennom aksjeutbytte og lignende.

Naturressursene skal forvaltes på en slik måte at framtidas generasjoner også kan ha et livsgrunnlag. Satsingen på landets særlige fordeler må styrkes. Hovednæringene i denne sammenheng er fiskeri, energiproduksjon, turisme og kultur. Blant annet innen fiskeri fungerer Norge som råvareleverandør for andre land som foredler varene. Det skal satses på foredling og produktutvikling i Norge. Vi må arbeide for at viktige naturressurser er underlagt parlamentarisk og folkelig kontroll.

Verdens energibehov er stadig økende og de som kan utvikle gode løsninger for fornybar energi, vil ha et framtidsrettet produkt med stort potensiale. Offentlige myndigheter bør medvirke til økt forskning innen energisektoren.

I turistsammenheng må særtrekkene og fordelene Norge har videreutvikles og markedsføres. Blant annet er kombinasjonen av store naturområder og lokale, levende kulturtradisjoner en interessant attraksjon.

Offentlige forskningsmidler må økes og i større grad rettes mot produktutvikling og resultater og tilgjengeliggjøres for næringslivet. Den nasjonale satsingen på teknologiutvikling må styrkes. Norges andel av teknologibasert produksjon er betydelig lavere enn i for eksempel Sverige og Finland.

Statlige myndigheter må bidra til å skape gode kapitalmiljøer hvor banker og for eksempel Innovasjon Norge deler risiko med gründere. Midler fra avkastningen av petroleumsfondet må brukes til nyetableringer og styrking av virksomheter som kan overta for oljesektoren. Petroleumslovens formål om at oljeressursene blant annet skal styrke norsk næringsliv og industriell utvikling, må følges opp mer aktivt.

En stabil og forutsigbar økonomisk politikk, herunder valuta- og prispolitikk, er grunnleggende for vekst i næringslivet. Det må tilrettelegges for kvinner på alle nivåer i næringslivet. Innflytelsen og representasjonen må økes. Kvinners medvirkning innen forskning, nyskapning og utvikling må styrkes.

Den offentlige virksomhet som leverer velferd, service og basistjenester, må styrkes gjennom tilstrekklige bevilgninger til kommunene. Konkurranseutsetting og privatisering på disse områdene vil skape ulikheter og sosiale skiller som vi ikke kan akseptere.

Det åpne EU-markedet, med 10 nye medlemsland, gir stor tilstrømming av billig arbeidskraft til Norge fra land med lave lønnskostnader og få sosiale rettigheter. Noen av disse landene ligger ikke langt unna Norge. HKs store utfordring i forbindelse med dette er å arbeide for at tariffer, lover og regler skal gjelde for alle arbeidstakere som jobber i Norge, uansett om de er ansatt i norske eller utenlandske selskaper.

Grensehandel vil i framtiden møte store utfordringer. Det er imidlertid viktig at vi regulerer grensehandel på en slik måte at den ikke medfører samfunnsmessige skadevirkninger. Handel må imidlertid ikke skape et dårligere servicetilbud for innbyggerne i grensestrøkene. De store negative konsekvenser i form av tapte arbeidsplasser som følge av grensehandel må motvirkes ved harmonisering av avgiftspolitikken.

Vi må arbeide for lover og regler som gir en helhetlig forvaltning og som motvirker overetablering i handelsnæringen. Forretningsarealer må stå i forhold til befolkningsrunnlaget som skal betjenes, og ved etablering av kjøpesentre må det tas hensyn til at byer og tettsteder ikke legges øde.

Mål for landsmøteperioden

- Arbeide for å beholde og videreutvikle industri, samt utvikle og styrke satsing på fiskeri, turisme og energiløsninger
- Fortsatt nasjonal kontroll med eierskap og bruk av naturressurser
- Økt satsing på forskning og utvikling og større andel til produktutvikling
- Bruk av oljefondets avkastning til nyskapning og virksomhetsutvikling
- Politiske myndigheter tar ansvaret for å utvikle en helhetlig næringspolitikk
- At offentlige virksomheter, velferd og service ikke konkurranseutsettes og privatiseres
- Tiltak som reduserer de negative virkningene av grensehandelen
- Et lov- og regelverk som motvirker overetablering i handelsnæringen
- Arbeide for at energiforsyning skal være offentlig eid, og at priser på strøm og nettleie skal være politisk styrt

Pensjonspolitikk

Alle mennesker må ha en rett til en trygg og god alderdom hvor man sikres økonomisk gjennom et velfungerende, oversiktlig og rettferdig pensjonssystem. Pensjonen må derfor også i framtiden forankres i Folketrygden.

Framtidas pensjonsordning må oppleves som solidarisk både mellom ulike inntektsgrupper, mellom generasjoner og for de med ulik yrkesdeltakelse. Den må utformes slik at den ikke diskriminerer ut i fra kjønn, yrke, utdanning eller på andre måter. Pensjonsordningen må også fange opp folks livsløp med hensyn til utdanningstid, omsorgsansvar, stadige omstillinger i arbeidslivet og andre forhold. Samfunnet må tåle å bære også framtidas pensjonsordning. Det må derfor bli en robust pensjonsordning.

En del av pensjonsordningen må være basert på yrkesdeltakelse, men slik utformet at normalinntekt gir tilleggspensjon i Folketrygden. Den årlige regulering av pensjonen må sikre at

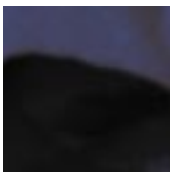

Mål for landsmøteperioden:

- Folketrygdens ytelser reguleres opp til det nivå som gjaldt ved folketrygdlovens innføring
- Folketrygdens grunnbeløp skal følge den alminnelige lønnsutvikling
- At kravet til opptjeningstid i Folketrygden senkes til 30 år
- Arbeide for at deltidsansatte pensjonsmessig kommer bedre ut en i dag
- At Avtalefestet pensjon (AFP) videreføres uten svekkelse av dagens opptjeningsregler og ytelser
- Arbeide for å få obligatorisk tjenestepensjon i privat sektor
- Arbeide for at bedriftens pensjonsrettigheter ved virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven § 73 må videreføres
- Mer aktiv seniorpolitikk i et mer inkluderende arbeidsliv

pensjonistene opprettholder og utvikler sin kjøpekraft med samfunnet for øvrig.

Opptjeningstiden i folketrygden bør senkes til 30 år for å fange opp ulik yrkestilknytning og utjevne forskjeller mellom ulike grupper. Den såkalte besteårsregelen må ikke fjernes.
Alle yrkesaktive skal ha obligatorisk tjenestepensjonsordning gjennom arbeidsgiveren. Dette skal være en obligatorisk ordning ved siden av Folketrygden, og den må fange opp alle variasjoner i yrkesdeltakelse gjennom livet. Tjenestepensjoner avtales mellom partene i arbeidslivet for å sikre vår medbestemmelse.

AFP-ordningen bevares i sin nåværende form også i framtida og med mulighet til å tjene inntil 1G uten avkorting i trygdeytelsene. Dersom en går av med AFP og tjener mer enn 1G som avkortes i pensjonen, skal framtidig pensjonsutbetaling beregnes av inntektsgrunnlaget man hadde ved overgang til AFP.

Internasjonalt arbeid

Fagbevegelsen i Norge har lange og gode tradisjoner for å drive internasjonalt arbeid. Solidaritetstanken er en rød tråd i all LOs virksomhet. Handel og Kontor i Norge vil bidra til å føre denne tradisjonen videre med aktiv deltakelse i internasjonale faglige sammenslutninger. Som en viktig del av dette arbeidet ligger utfordringen i å videreutvikle og styrke det internasjonale konsernfaglige samarbeidet.

Gjennom politisk arbeid og støtte til konkrete solidaritetsprosjekter skal HK støtte fagorganiserte som tar kampen opp for grunnleggende faglige og demokratiske rettigheter i andre deler av verden. En god og målbevisst innsats på dette feltet vil gi et viktig bidrag i kampen mot fattigdom og økende sosiale skiller i en globalisert verden.

Arbeidstakere i Norge ønsker å sikre seg og sine nære et trygt og godt liv. Denne trygghetен ønskes like sterkt for arbeidstakere i andre land. Som en del av våre internasjonale utfordringer ligger også målsetningen om å bidra til at frykten for terror, atomvåpen, radioaktivt avfall og kjernekraftverk fjernes. Handel og Kontor i Norge vil i dette arbeidet alliere seg med ulike organisasjoner så vel innenlands som utenlands.

Store nasjonale gjeldsbyrder står som en uoverstigelig hindring for sosiale og politiske framskritt i mange land. Vi støtter kravet om en storstilt gjeldssanering for at disse landene skal få et bedre utgangspunkt i kampen for en bedre framtid.

Vi vil motarbeide nasjonalistiske og rasistiske strømninger i Norge så vel som i den øvrige del av verden.

Sosiale skiller, fattigdom og nød forsterker etniske, religiøse og kulturelle konflikter og gir grunnlag for stadig flere ødeleggende konflikter. Vi vil ta del i arbeidet for trygghet og rettferdighet for hele verdens befolkning. Gjennom ulike internasjonale kanaler må denne utviklingen møtes offensivt.

Uavhengig av tilknytningsform til EU må vi bidra til at våre faglige interesser blir ivaretatt på best mulig måte i Norge og Europa.

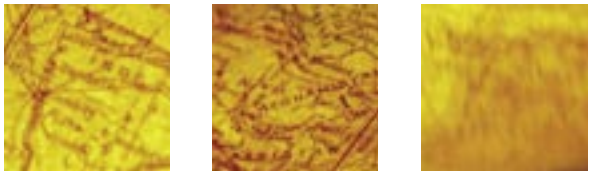

Mål for landsmøteperioden

- Delta aktivt i de internasjonale faglige sammenslutninger vi er tilknyttet
- Arbeidstakere verden over skal ha grunnleggende faglige og demokratiske rettigheter
- Støtte kvinnenes rett til anstendig inntektsgivende arbeid
- Bekjempe barnearbeid og gi mulighet for skolegang
- Bekjempe brudd på menneskerettighetene
- Arbeide for at det internasjonale konsernfaglige samarbeidet videreutvikles og styrkes
- Støtte hjelpe-, utviklings- og samarbeidsprosjekter med demokratiske fagforeninger i andre land. Slike prosjekter bør gjennomføres i samarbeid med LOs internasjonale avdeling
- Arbeide for at arbeidstakere fra andre land, uavhengig av oppholdstid i Norge, sikres grunnleggende faglige rettigheter slik at misbruk av utenlandsk arbeidskraft ikke skal forekomme
- Ta aktivt del i utviklingen av framtidas Europa
- Gjennom internasjonale organisasjoner arbeide for at alle land undertegner forpliktende avtaler som forbyr utvikling og produksjon av atomvåpen, landminer, kjemiske og bakteriologiske våpen
- Gjennom ulike organisasjoner medvirke til at atomvåpen, radioaktivt avfall og kjernekraftverk fjernes på en trygg og kontrollert måte

Et flerkulturelt samfunn

Alle samfunn har i uminnelige tider vært en smeltedigel for forskjellige kulturer. Så også vår egen. Imidlertid forflytter mennesker seg raskere nå enn før som et resultat av blant annet. stadige kriger, hungersnød og arbeidsinnvandring. Vi må derfor aktivt arbeide for en integrering av nye folkegrupper i Norge.

Handel og Kontor i Norge vil arbeide for et rettferdig, flerkulturelt samfunn, basert på solidaritet og toleranse hvor målet ikke er at alle skal bli som «oss», men at vi sammen arbeider for gjensidig forståelse og respekt.

Etniske minoriteter må få samme muligheter og rettigheter på arbeidsmarkedet uavhengig av kultur eller nasjonalitet. Sammen skal vi motarbeide nazismen og nasjonalismen som brer seg i Europa.

Som fagforbund har vi også et eget demokratisk ansvar å ivareta, og vi vil jobbe aktivt for å rekruttere medlemmer og tillitsvalgte fra etniske minoriteter inn i vår organisasjon. Sammen vil vi arbeide mot rasisme og fremmedfrykt - og for integrering og likestilling av alle grupper i et flerkulturelt fellesskap.

Mål for landsmøteperioden

- Aktivt rekruttere tillitsvalgte fra etniske minoriteter
- Å være en pådriver i LOs integreringsarbeid

HANDEL OG KONTOR I NORGE
YOUNGSGT. 11 • 0181 OSLO • TELEFON 23 06 11 80 / 23 06 10 50 • TELEFAKS 23 06 12 06
www.handelogkontor.no • resepsjonen@handelogkontor.no

Grafisk Produksjon: LO Media